

d) rendelkezik azokkal a könyvészeti segédletekkel, amelyek lehetővé teszik a tudományterület újabb irodalmának folyamatos figyelemmel kísérését, illetve beszerzését, és alkalmasak az adott tudományterületen szükséges szakirodalmi tájékoztatás nyújtására;

e) személyzetének létszáma és szakmai felkészültsége elegendő és lehetővé teszi legalább a 2. alatt felsorolt alapkönyvtári funkciók ellátását;

f) rendelkezik legalább a 2. alatt felsorolt

alapkönyvtári funkciók ellátásához szükséges legfontosabb és az adott tudományterület szakirodalmi szükségletei által megszabott technikai felszereléssel (mikrofilmleolvasó, sokszorosítási lehetőség stb.), vagy a felszerelést más intézmény (hivatal, vállalat) útján biztosítani tudja;

g) fenntartó (főfelügyeleti) szerve egyetért az alapkönyvtárra háruló kötelezettség vállalásával;

2. minimális tevékenysége:

a) a kijelölt tudományterület szakirodalmát a hazai szükségletek figyelembe vételével oly módon gyűjti, hogy a hazai kiadványokat a használók különböző rétegei számára a teljesség igényével, a külföldi kiadványokat pedig az adott szakterület szükségletei által megszabott módon válogatva szerzi be, figyelembe véve a vele kooperáló szakkönyvtárak gyűjtését;

b) koordinálja a vele kooperáló szakkönyvtárak gyűjtését, folyamatosan figyelemmel kíséri a gyűjtési együttműködés eredményeit és hiányosságait, javaslatokat tesz a kooperáció szélesítésére, az érintett tudományterület szakembereinek bevonásával koordinációs bizottságot hoz létre és működtet;

c) az adott tudományterület szükségletei által megkívánt módon tájékoztatást nyújt a szakirodalom felhasználásával kapcsolatban.

II. A KOOPERÁLÓ SZAKKÖNYVTÁR

kijelölésének előfeltételei és minimális tevékenysége:

a) főfoglalkozású könyvtárosa (állományához mérten: könyvtárosa) van(nak);

b) katalógusában az adott tudományterület szükségleteinek megfelelően tárja fel a szakirodalmat;

c) állományát az adott intézet (vállalat) feladatai által meghatározott módon, rendszeresen gyarapítja;

d) legalább heti 20 órában, a megszabott könyvtári időben, a külső használóknak is

rendelkezésre áll, és állományát a könyvtárközi kölcsönzés keretében kölcsönzi;

e) résztvesz a kijelölt szakmai alapkönyvtár által szervezett gyűjtőköri koordinációban;

f) megszabott évi kiadvány-beszerzési kerete van;

g) fenntartó szerve egyetért a szakkönyvtári funkció vállalásával.

Iskola és olvasás

A Valóság c. folyóirat júniusi számában Horváth Adámné és Kemény István érdekes tanulmányban foglalja össze a Központi Statisztikai Hivatal olvasással kapcsolatos reprezentatív statisztikájának legfontosabb következtetéseit. A 4000 háztartás könyvolvasási adatait tartalmazó kiadványról júniusi számunkban közöltünk ismertetést, de a kiadvány mellett a Valóság tanulmányozására is szükséges felhívunk a könyvtárosok figyelmét (1965 június), mert a szerzők a statisztikai anyag elemzése során számunkra fontos megállapításokat tesznek. Ilyen megállapításuk például, hogy az olvasók arányszámának alakulásában a legdöntőbb szerepe az iskolai végzettségnek van. Tudtuk eddig is, úgy általában, hogy a magasabb iskolázottság teremti meg a színvonalasabb és kiterjedtebb könyvtári élet feltételeit, de nem gondoltuk, hogy az iskolázottság hatása ennyire következetesen és ilyen erővel érvényesüljön az olvasás minden területén. A vizsgált 4000 családban az olvasók (nemcsak a könyvtári olvasók) aránya: az ált. isk. 8. osztályát végzetteknel 58%, míg a 8. osztályt el nem végzetteknel csak 27,9%. Ha minden magyar állampolgár sikeresen elvégzi az általános iskolát, akkor a tanulmány szerint az eddiginek kétszeresére nő az olvasók aránya. S ezt még kedvezőbbé teszi az érettségizettek és egyetemest végzettek számának emelkedése.

Nagyon fontos, hogy a könyvtárak fejlesztésének és az olvasótábor növelésének tervezésénél figyelemmel legyünk erre a döntő körülményre. A fenti észrevételt megerősítik a legújabb könyvtári adatok is. A Könyvtártudományi és Módszertani Központ adatai szerint a tanácsi könyvtárakban 1964-ben az 5—14 éves korosztálynak 34,2%-a, a 15—18 éves korosztálynak 30,9%-a, a 19 év feletti korosztálynak pedig csupán 9,3%-a volt könyvtári olvasó. Itt a figyelemre méltó az, hogy az ifjúság nagy része nem válik hűtlenné a könyvtárhoz az általános iskola elvégzése után, mint eddig hittük, hanem legnagyobb része megmarad könyvtári olvasónak.

Mindebből az is következik, hogy az iskolák fejlesztésével arányosan kell fejleszteni könyvtárhálózatunkat is, hogy kielégíthessék a törvényszerűen fellépő olvasói igényeket.

De következik az is, hogy az iskolai oktatásban az eddiginél tudatosabban kell törekedni a tanulók rendszeres olvasókká nevelésére. A könyv- és könyvtárhasználat elérése a mai iskolában ugyanis még nem vált fontos célkitűzéssé, csupán melléktermék. (pr)